

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไข รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 การพัฒนาประเทศอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นจุดเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการวางแผนที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ตามแนวพระราชดำรัส “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีการพัฒนาแบบองค์รวม และเริ่มให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางและอนาคตในการพัฒนาของแต่ละท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นช่วยให้การบริหารงานของท้องถิ่นเป็นไปโดยประหยัด ทั่วถึง แรงงาน งบประมาณ และทรัพยากรของหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานตามแผนง่ายและสะดวกต่อการปฏิบัติ ช่วยให้การอำนวยความสะดวก การแบ่งงาน การประสานงาน การตรวจสอบติดตาม และการควบคุมงานเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะช่วยให้เห็นวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด นอกจากนี้ยังลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และสามารถกำหนดล่วงหน้าถึงการแก้ไขปัญหา และอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการทำงานได้ด้วย ซึ่งการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

ปัจจุบันการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง ทำให้การบริหารงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งประเด็นของปัญหาเกิดจากการขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบล ทำให้ไม่สามารถบอกได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนาหรือสภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตคืออะไร ส่วนใหญ่องค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก ทำได้แต่เพียงนำโครงการมารวมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี โดยไม่ได้คำนึงว่าความสำเร็จของการพัฒนา และการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน นอกจากนี้การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มากส่วนใหญ่ ยังให้ความสำคัญในการพัฒนาเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าด้านอื่นๆ และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ยังไม่สอดคล้องและสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง จึงทำการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มากไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้านนโยบายและแผน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อทราบแนวทางในการปรับปรุงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหาและสนองตอบ ความต้องการของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินงานต่อไป

### **ความมุ่งหมายของการวิจัย**

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้เสนอต่อผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบไปกำหนดโครงการและแผนงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องและพัฒนาการจัดทำแผนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

### **ความสำคัญของการวิจัย**

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

2. เป็นสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับหลักการ และทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น

## ขอบเขตของการวิจัย

### 1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2543 : 150)

### 2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 18 หมู่บ้าน จำนวน 8,131 คน (สำนักทะเบียนอำเภอประโคนชัย, 2555 : ไม่มีเลขหน้า)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5 % ความคลาดเคลื่อน  $\pm 5\%$  (Taro Yamane; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 : 146) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

## นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา การแสดงความคิดเห็น การกำหนดนโยบาย การวางแผน และการตัดสินใจ ตลอดจนการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน

2. **แผนพัฒนาท้องถิ่น** หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปีของ องค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

3. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น** หมายถึง การที่ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ได้แก่

3.1 **ด้านการตัดสินใจ** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอความต้องการ ของประชาชนหรือหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจและกำหนดแนวทางการพัฒนาการมี ส่วนร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด และมีส่วนร่วมในการร่วมลงมติเสนอกิจกรรม/ โครงการต่างๆ

3.2 **ด้านการดำเนินงาน** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โครงการ / กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนงานหรือแนวทางการพัฒนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา ท้องถิ่น รวมทั้งการประสานงานให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุนการรวมกลุ่ม และจัดสรร งบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาของประชาชนหรือหมู่บ้าน

3.3 **ด้านการรับผลประโยชน์** หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนได้รับเอาซึ่ง แผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมที่สนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็น ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ สังคม และส่วนบุคคล

3.4 **ด้านการประเมินผล** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนา และความคุ้มค่า กับงบประมาณ รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง การดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่น

4. **องค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

5. **ประชาชน** หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์